

Latweeschu Awises.

51. gaddagahjums.

No. 25.

Trefschdeenâ, 21. Juni (3. Juli).

1872.

Mediateera adresse: Pastor Sakranowicz Lutringen, pr. Frauenburg, Kurland.
Expeditiija Besthorn I. (Rehber) gradmatu bohde Selgawâ.

Rahditajs: Wisjannakahs sijnas. Daschadas sijnas. Keisars Pehteris I. tas Keelais. Zohziga druzina. Mibklas usminneschana eelsh Nr. 24. Rabbibas un preefchu tirus. Naudas tirus. Sluddinaschanas.

Wisjannakahs sijnas.

Rihgas Wahzu aw. raksta: ar telegrafu mums no Pehterburgas bija sijnas atlaistas, ka tahs wezzahs papihru naudas arri pee mums wehl libds 1. Janwar 1873 no wiffahm krohna rentejahm un walstskaffehm tapschoht peenemtas. Bet kad nu schahs sijnas nekur, ihpafchi „Wald. sijn.“ nesatrohdam apstiprinatas, tad turram par lobti wajjaditgu jaweem zeen. Iaffitajehm peefohdinaht, ka tas pirmais issluddinabts terminsch pr. 1. Juli 1872, nau wis pagarrinahts libds 1. Janwar, un ka tamdeht neweenam nebuhs kawetees kawas wezzahs papihra naudas pee laika, tas irr wis wehlahf libds 30. Juni 1872, pee krohna rentejahm jeb zittahm walstskaffehm pret jaunahm kreditbilletehm eemainiht, jo zittadi sawu naudu paspehlehs, jo no 1. Juli ta wezza papihru nauda wairs nau geldiga un nekur netaps peenemta.

Berline 29. (17.) Juni. No Franzijas waldibas Berline tappa peepressibts, waj Wahzi negribboht, kad Franzija jau taggad atkal kahdus 500 mil. sankus ismaksatu, jawu karra pulku no zittahm walstsdakahm, kas wehl appafsch Wahzu karra waldischanas stahw, ihwilkt ahra. Ka rahdahs Wahzu waldiba tai leetai nau pretineeze.
R. S.—z.

Maklawâ. Muhju Kungs un Keisars libds ar leelfirstu krohnamantineeku 8. Juni apmekledami pagohdinaja israhdischanas daschadas nodakhs (wiffas 25 nodakhs eemum rubni no 40 tuhst. kwadrat aschm). Meichu leetu nodakâ apluhfoja wispirms to stalto bildi, kas irahda, ka Pehteris tas leelais Rihgas pilsehta dahrsâ to gohbas kohfu stahda, apkattija tad tohs jahgu fabriku darbus, ihpafchi tahs mahser kohfu leetas no Makarowa fabrika. Istahtitas bij 4 zigarru dohses no mahser kohfa; engites un atilehgas, wifs bij no kohfa. Keisars tahs par patihkamahm atradda un apstellejahs preefsch few, ta pat leelfirsts krohnamantineeks. Wiszilgati pabija mehstures nodakâ, kur Pehtera ta leela laiki bildes un leetas preefsch azzihm stahdahs. — 12. Juni Keisara majestete libds ar leelfirstu krohna mantineeku un leelfirstu Wladimiru no Maklawas atbraufuschu uf Zarfoje Selo.

Pehterburgas birsch aw. raksta, ka pehz finansministerijas rukteem wehl trubfchoht par kahdi 40 milioni rubl. wezzahs papihru naudas, kas wehl ne-esschoht awihtta pret jaunu. Labba teefa gan no tam buhs pawiffam pohstâ aischahjusti.

Tschernigowas gub. Tscherkaska wadmallas fabriki 23. Mai aur damflatta plishchanu ire weffels muhrehts namâ no 3 tah-

schahm libds ar kahdu peebuhwi libds semmei no-ahrditi; arri dauds strahdneeki irr nofisti nu eewainoti.

Par **Dohbeles** semkohp. israhdischane neffisim sijnas nahfischannumura.

Latw. awises par pusgaddu (no 1. Juli fahkocht) makfahs Selgawâ 55 kap., bet kam par wasti jaweesuhra 85 kap.

Englantê Zorkfchir awgabbalâ 12. Juni leetus mahfuki ar pehrkonti un sturmi nahfuschu semme, ka weetahm tahdi paschi pluhdi fazehluschees, ka nesen Behmija. Birminamâ un Liverpulê pa celahm warrejuschu ar laiwahm braukt, dauds lohpu un arri daschas zilweku dshwibas irr pohstâ aischahjustas.

— Ka **Englantê** dauds bagatu zilweku atrohдахs, to warr jau no tam redseht, ka isgahjustâ gaddâ ween waldibai eenahfuschu kahdi 2 milj. mahzinas (15 milion rubl.) par tahdeem stemwelbogeneem, kur mirreji sawu mantu zaur testamentehm noraksta.
S.

Daschadas sijnas.

No eelshsemmehm.

Selgawas Jahnu deenahm gan bij jauts laizinsch peeschkirts, bet wiffa ta leela Jahnu dshwe, ais furraas fennahf wifs pilsehts kust-ja un mudscheja, ka leelabs ar katre gaddu eet masumâ. Kas sawas naudas makfashanas waj fanemschanas isdarijis stedsabs waj uf mahjahm, waj pa dselszektu uf weegli pawneedsamo Rihgu, kas ka jau leel andeles pilsehts wairahf spehj laudis peewilkt. To eewehrodami tad arri wiffi tee preeku neffeji. Kas uf lauschu mazzineem rehkina, gaddu no gadda atwekabs. Nebij ne sircu rahditaju nei arri zittu ihstu azzu preeku. Uf sircu tirus gan dabuja redseht dauds smukku sircu, bet makfaja arri smukku naudu. Tas jautakais Jahnu gabbals bij tee walfari. To pehz beigta teatera pee jautâ musika Schirkehsefara (Bouli) dahrsâ pawaddija. Tur fatikkahs pa deenu isslibduschee Jahnu weesi. — Ap Jahnu laiku irr leel pulks til lab muischu lungu ka mahju fainneeku no jauna Kurimmes kuffas beedribâ eestahjusti, jo kuffas behdas, kas weetu weetahm schinni gaddâ jo beeschi parahdijuschahs, irr laudis usmannigus darrijuschas, atjehgt to labbumu, ko tahda fabeedroschahs uf sawstarpigu ispalihdeschanohs katram warr atneht. S.

To nakti no 9. uf 10. Juni Lihwes-Behres Leijas krohgâ laupitaji eelauschees un ar warras darbeem kroh-

dfineeku aplauptjufchi. Warreja buht pulkstenis puzzell diwpadfmit, kad tappa pee frohga durwihm stipri klandfinahts lai eefſchâ laifch. Krohdsfineeks neko taunu nedohmadams lizzis meitari lai eelaisch. — Eenahzeji bijufchi jefchi, no kurteem diwi ahra paliffufchi pee katrahm durwihm weens uf wakti, tuhda tee tſchetri kas eefſchâ bijufchi fahlfufchi praſſiht brandwihnu un allu, furru arri tuhda malſajufchi; frohdsfineeks neko zittu ka tiffai eenahzejus par zella wihreem turredams, gohdigi apdeenejis — bet neilgi jau arri noprattis, ka lahga zella wihri nebuhs — jo beidsamo reis pehz allus eijohf uf ohtra galla namma kambariti mannijs, ka ſchee galwas kophâ fabahjufchi appaſch ſewis kluffu runna, te neilgi arri eefahlfufchi frohdsfineeku pee fruhthim raufthiht un praſſiht, lai naudu atdohd beedinadami, ka ja ar labbu praktu ne-atdohs, taps no ahreus waktis piſtole eenefſta; ko nu darriht?! bij jaradohdahs. Nu eefahlfufchi ſchuhres no kuller ahra wilkt un minnetu frohdsfineeku lihds ar winna mahiti un kalponi meitu un tur buhdamu plawu fargu, ka arri gannufehnu, wiſſus pehz kahrtas fafeet; tiffai weena meita, kas uf behnina augſchas gullejuſi, nau fafeeta tappuſi. Te weens no teem tſchetreem tehwinneem iſwilzjis rattu tappu, furrai ta galwa noſpizzeta un aileekta bijuſi, ka pehz laufſchanas, un ar ſcho tappu nu fahlfufchi wiſſus flappjus uſlauſt. Tai pee buſettes ſchenka galda buhdama flappiti iſnehmufchi wairahf par 200 ſudr. rubl. un zittos flappjös tiffai rumma pudeles, jaunſudraba ehdamahs karrotis, ka arri tehj karrotites, furras arri lihds panehmufchi. Krohdsfineeze grippedama uf kaimina meſchafarga mahjahn iſmullt, tappuſe no ahra ſtahwedamas waktis atpakkat atdſihita. Loupitaji zerrejufchi leelu lohmu, wehl ar to meera nebudami, ka ſinnataji praſſijufchi, fur ta nauda ko par laiwu dabujis, bet kad nu wairahf ne-atradufchi, tad no diwi preekſchnamma karradamahm flintehm iſbeedeti tahs lihds panehdami ar daſchahm runna pudelehm un buttehm, ko atradufchi, prohjahm demufchees. Kamehr nelaimigeo frohga laudis wallâ attaiſijufchees, jau par wehlu hijis, winnu pehdas dſiht. Ta weena flinte, ko aiſneſufchi, bijuſe lohiti ſihwiga, jo uf kreifo atſlehgu bij ſchee wahrdi laſſami „Schmidt“, ar ihfeem ſtohbreem, fur uf kreifa ſtohbra galla wehl lohdejums redſame, fur ihfaka nonemta un arri plahwa pret ſtohbra gallu redſama un dſeltempa appakkiga ſcheſte no Wahjſemmes reekſtu kohka — un wezju mohdi atſlehgas. Wehl arri no frohdsfineeka panehmufchi pulwera raggu un ſtohtis. — Lai Deems ſchelihgs buhtu ka ſchee tumſibas darbi gairma nahſtu!

C. Lielau.

Nurſemmes pag. ſkohlmeiſteri, ka jau ſunohſts, zaur liſkumu irr atſwabbinati no wiſſahm frohna nodohſchanahm, kamehr ſkohlſotaja amata ſtahw. Lihds ar ſcho liſkumu winneem irr arri ta atwehlefchana dohta no kameral teefas iſluhgtees, lai winneem atpakkat malſa wiſſas tohs frohna nodohſchanas, ko tee no 1857. gadda fahloht amata ſtahwedami buhtu eemalſajufchi. Bet ta weepraſſiſchana til derr uf to beidsamo draudſi waj pagafu, no furras uf kameral teefas pawehli tohp iſſlehgti, uf agralahm draudſehm ta neſihmejahs.

Widſ. gub. awiſes darra ſinnamu, ka Pleſſkawas un Witebfkas gubernas lohpu mehriſ (Milzbrand) weefahm rahdijees un uf to zeetako uſdohd wiſſahm walddibahm, wehra nemt un ſinnas doht, ja fur lahda tahda lohpu apſi:gschana raſtohs, lai tablahf iſplattifchana tohp no-wehſta.

Willandes-Behrnawas ſemkophibas beedriba 15. un 16. Juli Willande noturrehs lohpu un ſemkophibas lectu iſrahdiſchannu.

Zehſu I. draudſes teefas aprinka pagafu wezzakee pee ſawas uſraugu teefas farunnajufchees, ka warretu palihdſibu paſneegt teem 10. Maija zaur weefuli apſkaldeteem. Katrs pagafu wezzakais apnehmahs ſawa pagafu dahwanas ſalaffiht un tahs lihds 12. Juni Ruſkas muifchâ waj Dubinſkâ waj arri Zehſis noſtelleht. Preekſch dahwanu ſaemſchanas eezehla komiteju un tad wehl 6 pagafu wezzalohs iſwehleja, kas lai rehkinumus pahſkatta un dallibu nemm pee dahwanu iſdallifchanas. Zehſu I. draudſ. teefas aprinkti irr 74 mahjas zaur negaiſu waj pawiffam, waj pa dallai nopohſtitas: Kahleneefchös 6 mahi., Mejereneefchös 4 m., Dubinſkeefchös 6, Gurgeneefchös 1, Pilleeneefchös un Jahneefchös 7, Breekuleneefchös 10, Leeveneefchös 1, Rauneefchös 25, Branteneefchös 4, Marsneeneefchös 8, Starteneefchös 2. (Balt. wehſtn.)

Behterburga. Pehz karra miniſt. ruſkeem redſams ka 1871. gadda Kreemu karra ſpehkâ bij 28 tuhſt. wirſneeku un generatu un 734 tuhſt. ſaldatu (582 tuhſt. kahleneeku, 59 t. jahjeju, 77 t. artellerijas un 16 t. iſſcheneer ſpehkâ). 1. Janwari 1871 bij uf biſſetehm atlaifſti 514 tuhſt. Tahdu ſaldatu, kas bij ſtrahpes dabujufchi, nebij wairahf ka zaur zaurim 2 if no ſimta. S.

No ahſemnehm.

Berline. Keiſars irr noſeiojis uf Emſes amoteem. Uf to eeluhgſchanas grahmata, ar ko Wahju Keiſars uſluhdſis pee ſew zeemâ Auſtrijas Keiſaru un Keiſareni, ſchee lohiti mihligu atbildu demufchi un pateidamees apſohlijuſchees nahkſchâ laika apzeemoht Wahju Keiſara familiju, draudſibas ſaites taps zaur to jo wairahf ſtiprinatas. — Tahs norunnas ſtarp Wahjſemmi un Grantſchu walddibu deht Wahju armijas atpakkat faulſchannu ahra no Franziſas wehl nau pee ihſta galla, jo deht tahs negehligas naudas newarr ihſti fatapt. — Wahju Keiſarene neſen Englantê zeemâ buhdama irr ſawus wakkas brihtinus uf to aiſdewuſi, ka warretu labbi iſſkattihht un eewehroht, ar ko wiſſu Englantes walddiba publejahs, ka warretu ſtrahdneeku laudihm labbus dſihwoffus gahdaht. Taggad atpakkat atbraufuſi ſawus peedſihwojumus un padohmus laipnigâ rakſtâ irr peefuhthijufi Berlines wirſbirgermeiſteram, lai to kas labs arri preekſch ſawejeem rauga eeweff. Irr gan jauki dſirdeht, ka ſemmes mahſte arri ſweſchumâ uf to ruhpejuſees, ka warretu ſawejeem zil ſpehdama, ko labbu pahneſt.

Pruhſchu baſnizu un ſkohlſas lectu miniſteris Falſk iſlaidis rakſtu, ka neweenu muhku waj zittu lahdu lohzeſli no beedribahm, kas til pahweſta kalpoſchana ſtahw, nebuhs zelt par ſkohlmeiſteri laufchu ſkohlſas.

No Rohmas. Sen jau daudfina, ka pahwests effoht testamenti taisijis, ka pehz wiina mirschanas lai bes laweschanas warretu tuhdaļ jaunu pahwestu zelt. Dsird ka jau 1870. gaddā pahwests scho rakstu parakstijis, bet kas wifs tur eelshā, to wehl turr apflehtu. No Itālijas un Wahzjemmes waldbahm tohy jau taggad stipri pretti runnahts un skaidreem wahrdeem teifts, ka newarroht wis apfoblitees tahdahm pakluffahm notaischjanahm paklauffigas buht, jo derrigā laikā buhschoht swehrt, waj wifs noteel pareisi un kattoļu pawalstneekem par lablāshjanu. Pahwests ar 16. Juni irr eestahjis 27. amata gaddā; schi deena Rohmā tappa atkal augsti pawaddita.

Kopenhagenā 13. Juni irr skunsts un fabriku leetu israhdischana atwehrtā; dallibu pee tahs nemm ihpafchi tahs trihs seemet walstis Dahru, Sweedru un Norwegu semmes.

No Amerikas. Par teem leelajem musika swehtkeem, kas nupat Bostonā noturreti raksta, ka bijuschas kōpā 180 beedribas ar 20 tuhlt. lohjekkeem. Drēstri bij 2000 instrumentes (prohti: 250 pirmahs un 200 ohtrahs fjoles, 150 brāhtschas, 100 fjoļschellos, 100 basses, 24 flehtes, 24 klarnettes, 20 obojas, 20 fagottas, 23 raggi, 32 basuhnes, 6 tubas, 6 paukas, 14 bungas, 5 milsu bungas un kas wehl wissu to warr pee wahrda peesaukt. Weena dseefma tappa no 5 tuhlt. sopran balfeem dseedata, ohtre no 5 tuhlt. bassiteem. Preeksch konzerta irr ihpafsch nams bijis usubwehts. Amerikāneeschchi mihl tahdas leetas isdarriht, ko zitti teem newarr pakkal isdarriht.

S.

Keisars Behteris I. kas Ceelais

kā wisch sawus pawalstneekus mohdinajis no garra tumšbas un kuhribas us garra mohdribu un tilku strahdashanu.

Reem. 13. 11—14.

„Nu, lai tad noteel, ko gribbejuschi!“ Tā Menschilowš usleedsa, saldāteem sismi dohdams, lai tohs pretti neekus ušwedd prohjam. Saldati tohs pawaddija us kibitahm. — Bet nu Menschilowam pascham palikka nelabbi ap duhschu. Winnam wehl nebij prahtā nahjis, zil dahrgo zilwekam no tehweem eedsimuši eerascha, par ko labahk dshiwibu nodohd, ne kā no tahs atlaidees wakā. Wisch scho stikki pats no fewis isdohmajis, zeredams, kad tohs draudehs ar Sibiriju, tad tee gan eesahloht luhgfees, bet ne-apzeetinafees, neezigu bahrsdu list nofkust, kad eeraudšibs kibittas, tur teem nepaklauffigeem jafesch eelshā, us garru zellu; bet ko nu tē dabuja peedshwoht? Tee schkirahs preezigaki no fewas un behrneem, ne kā no sawas mihtas bahrsdas. — „Bet ko fazzihs Keisars, sannaht dabudams, ka wiina wahrdā esmu draudejis newainigus zilwekus us Sibiriju fuhthit?“ Tā Menschilowš grubti nopuhdamees teem wihtreem pa lohgu pakkal skattija. Paschulail gribbeja tohs atpakal faukt, tik wehl pahdohmajā ko us winneem runnaht un — waj Keisars winnam peedohs, ka wiina augstu gohdibu ar johkoshanohs neewajis. Wehl Menschilowš lohgam schkirbinu pawehris wakā klāufahs, ko tee runna. — bet

tee pastahm sawā padohmā, ko reis apnehmuschees. Menschilowam drebbusi kaulus lausa. — Bet, al sawu preeku! — Wisch dsird weenu no teem jaunafajem, kam mahjā daita fewina un dehlinsch, kas no kibittas atgreesdamees eesauzahs: „Lai noteel muhsu scheliga Keisara prahts! Es gattaws atdohht sawu bahrsdu; bet sawu tizzibu ne-atdohschu! Al fewin, al dehlin, to es darru juhs mihledams! Lai Deews peedohd mannu grehku!“

Menschilowš to isdsirdis fkehja kā ar putna spahrneem weegli tam pretti, to apmeerinadams un isstahstidams ka bahrsdu nodsiht nau nelahds grehks, un bahrsdu andseht arri nau grehks; bet Keisara pawehleschjanai nepaklauffht, tas irr gan grehks; jo Keisars nepraffa lai tu peenem zittadu tizzibu, bet wisch praffa paklauffibu pawauligās leetas.

Tee zitti galwas krattidami stahweja, nesinnadami, kas teem notizzis. Weidsiht pamohdahs arri wiinu sirdis mihslešiba us few' un behrneem, un wissi lilka tuhlin noskuht sawas bahrsdas.

Kurrom nu leelahks preeks, ne kā Menschilowam? Tur jau bij fagahdati Unguru fwahrli un westes. Un kad bahrsdas bij nopuzetas, tad neweens no teem neleedsahs to jaunas mohdes apgehrbu apwilt muggurā.

Pirmā leeldeenā preeksch pusdeenas, Behteris raddahs basnizā. Arri Menschilowš ar teem senatoreem, kas sawas bahrsdas noskuttuschchi un apwiltuschees westes un ihfus fwahrkus muggurā, gahja basnizā un nostahjahs eepakal Keisaram. Behteris ikweenu senatoru agrahk sinaja pee wahrda faukt, bet schodeem wisch tohs newarreja pasht, kamebr Menschilowš tohs winnam ar wahrdu peeminnodams, stahdija preekschā. Par tahdu peepeschu pahwehrišchanohs preezadamees, Behteris ikweenam pasneedsa rohku tohs skuhpstidams un ar leeldeenas apfwiezinaschanu fwiezinasams: „Kristus irr augscham zehlees!“ Tad apskattidams tohs usleesija: „E tur wihri, zil jaunini tee palikkuschchi! Kurseh fazzihs, ka tee wehl tee paschi wezjee irr?“

Behteris usajinaja tohs pee fewis us maliiti, teem parahdidams sawu keisarišku labpatishjanu.

Wehlahk 1706 iszeblahs Astrachanā bahrsdu dumpis. Tur daschadi prahtu jauzeji bij laudihm eemuffinajuschchi ausis, ka Behteris effoht nodohmajis wisseem teem, kas bahrsdas nowuzehs, atnem wiinu tehwu tizzibu, un tohs speest, lai peenem besbahridneeku tizzibu, turklaht jaunnekteem buhschoht janem Wahzeeschu meitas par fewwahm, ko Keisars buhschoht peesuhthit ar luggeem no Kafanas us Astrachanu. Ko tē tahdeem kautineem kam wehl behna prahts, wahja sapraščana un besgalliga mihslestiba us sawu bahrsdu, zittu bij darriht, ka sawus dehlus saprezeht ar sawas tautas meitahm un meitinas isdohht kreewu jaunnekteem par fewwahm. — Tahdas leelas wallodas fārazzinaja lehttizzigeem pawalstneekem galwas, kas apnehmahs sawu bahrsdu oisstahweht, lihds beidsamaj affins labitei. Turklaht Astrachanā waitahk ne kā 100 kahu noturreja weenā paschā deenā. Ikweens jauneklts šleidsahs apfewotees ar kreeweeti, pirms ne kā tam tohy usspeesta Wahzeeschu meitene par fewwu.

Lihdi Keisara Behtera laikam pastahweja pee Kreemu bajahreem arri tahda eerascha, la tee fawas laulatas feewas un meefigas meitas turreja wehrgu labrtä. Winna's stahweja fawu wihru un tehwu usraudfischana un sem winnu pahtagas. Seewa bes wihra sinna's nedrihsteja ne par fleekjni lahju spert. Augsta lunga gaspascha un tomehr fawa wihra wehrgs! Gaspaschu darbs bij: ehdeenu wahriht, wehrt, schuht un addiht, lo tahs no fawas mahtes bij eemahzjusfchahs. Winna's nemahzeja nei rakfihht nei laffihht. Deenesta meitas bij winnu weenigas draudsenes; jo wihrä tahm retti ween lahwa no mahjahm ifeet fawas nahburdseenes apmekleht, jeb nahburdseenes pee fewis apzeenihht. Winnu weeniga islustefchanahs pastahweja eelsch to, la winna's drihsteja ikdeenas flaitas drehbës isgehrbtees fawam wihrum par labpatilfchanu; arri daudsfahrt pirti pehrtees un masgatees un pa brihscham schuhpolës isfchubpotees. Retti gaddijahs to laima, la wihrä to pee fewis aizinaja lohpa tehrseht un pee weena galda ar wihrä lohpa ehst. Pats leelakais gohds israhdi-jahs bajahra gaspaschaj, kad laulats wihrä, kas weefus faluhdiss us apzeemafchanahs, to aizinaja, lai nahf pee galda lihds ar weefem meelotees. Tad gaspascha lohshi fagehrbta, pawaddita no fawahm deenesta meitahm cenahza pee weefem paklannidamees, ikweenu apzeenidama ar glahfitti brandwihna. Par tahdu apzeenifchanu bajahra lahwa, lai weefis winna feewinas waigu nosfchupfta. Ne wiffem weefem notikka fchi pagohdinafchana, bet tikween teem, lo laulats wihrä pee wahra sauza, lai feewinu pabutschö. Kad weefis launigi leedsahs fluhpftiht, tad feewina wihrä pawehlefchanai klaufidama, us zeekem nomettufees weefi luhdja, lai winsch peeleezees to nobutschö; jo zittadi ta effoht apkaunota un nosmahdeta fawa wihrä azzis.

Kamehr pee zittahm tautahm feewifschas no wiffem gohdatas un zeenitas israhdi-ja tautas glihtumu, tamehr Kreemufemmé winnahm no faweem wihrum bij japanes grubtibas, apkaunofchana un pahtagu zirteeni. Kad feewifschai gaddijahs lahdu jehriau, waj zahliti nokaut, dohmadama fawam wihrum gahrdu kummosu fatalifht, tad wihrä dabujis sinnaht la seewa jeb meita to lohpu jeb putnu flaktejusi, to gaku ne-chda, to turedams par neschlichstu. Bet jehschu wihrä fawas feewas daschadas wifses tirdija, tomehr feewinas tohs firjnigi mihleja.

Patti pirma dahwana, lo bruhngans sawai bruhlei peefuhthija, nebij wis nei gredeens, neds laffats, bet jauna pahtaga. Jaunekli un meitas bes redleschanahs saprezzejahs. Kad bruhngana un bruhntes tehws sawa starpä norunnajufwees, lai winnu behni dohdahs laulibä, tad par to mas behdaja waj meitai tas jauneklis patihl, jeb ne. Bruhtes tehws, pee la bruhngans no sawa tehwa fuhthihts atnahza, aizinaja sawu meitinu preekschä, tai praftidams, waj winna fcho jaunekli grihb peenem par sawu wihrä un fungu. Meitina nedrihsteja leegtees. Un kad winna bij isfazijusi to wahrd: „Gribbu gan!“ tad tehws panehmis jaunu pahtagu rohla uslaida meitinai lahdu's palchnus zirteenus us to runnadams: „Mihtha meitin, fchee irr tee pehdejee zirteeni, lo tu no sawa tehwa

rohlas dabu. Es sawu warru par tewi, nodohdu tawa bruhngana rohlas. Kad tu fchim sawam wihrum neklau-fifi, tad winsch manna weeta tewi ar fcho pahtagu fchautihä.“ To fazzijis, winsch eedohd to pahtagu bruhngana rohlas. Bruhtgans atbild, la winsch gan dohma, la tahdai dalkai freidenei pahtagu zirteenu newaijadsehs, bet tomehr to smullo pahtagu, winsch labprahht peenem par peeminna's fihmi no sawa feewas tehwa. Pahtagu, paklannidamees aifbasch aif johstas. Wehl nau pahrlaitstas sefchas nedelas pehz lahsham, tad ne retti, jaunais wihrä sawu jauno feewinu eefahl laifihht ar tehwa dohtu pahtagu. Jehschu feewina gluschi bes wainas wainsta, tomehr tai jazeesch kluffu, tai nau nekahda aifstohwetaja, un neweens nedrihst to aifstahweht, jo winna ar meefu un dshwibu peederr sawam wihrum; winsch winna's lungä, fchi winna wehrgs! Turklaht gaspascha nedrihsteja sawu waigu neweenam wihrifscham rahdiht, tikween sawam wihrum, tehwa un brahleem; kalab winna's waigs weenumehr apfegts ar laffatu. Tik weenreis par gaddu, us leeldenahm bij gaspascham wehlehts no-eet balmiza un ar ne-apfegtu waigu, fwehtu waffarinu boudiht.

Kad tahda dilla wehrgu buhshana bij nostumas augstmannu un bajahru gaspaschas, zil jo grubtahf paneffama ta irr bijusi praftu semneeku labrtä!

Bet leelais Keisars Behteris arri fcho kumfchu eeraschre ismihzinaja, feewinas un meitas atfwabbinadams no wehrgu buhshanas, un zaur gudreem liktumeem tahs pazeldams par tautas jaufumu un glihtumu.

Lai weeglahf isdohtohs, Kreemus pamohdinahht no garriga meeja, un tohs peewest pee mahzibas, eelsch wiffadahm derrigahm darbofchanahm un ammateem, Behteris uszeenija ikweenu ammatueeku, fabrikantu un kunstneeku, ihpafchi fcheem parahdidams sawu keisarifku labpatilfchanu. Pats Keisars buhdams, wisaugstakä gohdä, kurra wahrdä un pawehlefchanas, pehz winna prahta lohzi-ja dauds millionu pawalstneeku, — tomehr newen ar pawehlefchanahm waldija, bet turklaht pats ar darbeem israhdi-ja, kas pawalstneekem jadarra, lai Kreemu tauta pehz winna padohma lohzi-ja, pahwehrtfchahs par jaunpedfimmufchu tautu.

Lee wihrä lo winsch no ahrsemehm aizinajis us Kreemufemmi, bij gruntigi eemahziti meifteri. Pee fcheem wihrum dewa mahzibä Kreemu jauneklus, tä, la fchee eemahziti atkal zittus warreja mahziht. Kad nu fchee pafchi us sawu rohku strahdaja, tad pats Keisars neretti pee winneem eegahja apflattidams winnu darbus, tohs usleelidams un strahdneekus pamuddinadams loi mahzahs sawus darbus wehl smalkahl isstrahdaht. — Winsch ar sawu nepeekufdamu garru gribbeja wiffas sinnafchanas un wiffas ammatos zaurfpeestees, un kur ween warreja, pats ar sawu rohku rahdiht un strahdaht, tik talab ween, lai wiffi winna pawalstneeki us winna preekschfihmi flattidami sam pakal dsannahs un lai ne-apnikufchi strahda un darbojahs.

Kahdureis Behteris sawas weffelibas dehl isreisaja no Moskawas us to pilsehtinu Istja, kur Wahzu fabrikants

ar wahrdu Müller, bij cetaisijis leelu dselses fabriki. Sche tuwumâ raddahs mineraluhdenu awoschi, fo dakteri israudsijschi un atradduschî, ka tas uhdens wesselibai derr. Pehteris scho uhdeni dserdams, schê uskawejahs kahdas tschetras neddelas. Dê winsch eesahkumâ seereja, famus meefas spehklus stiprinadams. Bet us kurren winsch seereja? Us dselsuzepfi. Dê winsch itt gruntigi apstättija fabrika darbus, tē weenâ weetâ dselî iskaufe un lei j for-mēs, tur atkal zittâ weetâ amata sekti ar ahnureem dselî kall, ka dsirfsteles ween ap aufihm schaujabs. — Pee schi darba gribbeja Pehteris isprohweht, jif dauds weens kreetns darba wihrs warr par deenu pasrah-daht. Winsch pats ar famu keisarisku rohku paneh-mis ahmaru peestahjabs pee laktas un eesahza dselî kall. Teem augstmanneem, kas ar winnu lihds nahkuschî, bij zittam jaminu plehschas zittam janess ohgles, bet winsch pats ar famu rohku kalla dselî un 4 nedelu lailâ fakalla 720 mahz. dselses.

Augstmanni ohgles neddami un plehschas mihdami ne-warreja saprast, kahda labbuma deht Pehteris tik warreni nopuhlejabs ar grubteem kalleja darbeem, un kam tas par labbu ka Keisars famus sweedrus tezzina. Bet Pehteris itt labbi sinnaja, ka schi preekschihme, fo winsch faweem pawalstneekem Istjas smehdê dewis, wissus Kreewus mohdinahs ar faweem spehkeem tiffuschî strahdaht, un ar waiga sweedreem peluotees cemahzitees garia un meefas spehklus lohziht. Un pateesi, leela Keisara Pehtera darbo-schanahs pee winna pawalstneekem, augtus ness, un nes-sihis turpmahk us behrnu behrneem.

No Istjas Moskawâ pahmahzis Pehteris argohdaja Mülleru, to apmefledams un winnam prassidams, jif winsch par puddu dselses, teem kallejeem darba algu makfa? Müllers atbild ka ikweens strahdneeks no winna dabu weenu altinu, jeb 3 kap. par puddu. „Nu labbi,“ fakka Pehteris, „tad esmu nopelnijis 18 altinus jeb 48 kapeikas, to nandu tu man ismakfa.“ Müllers mutt' atplehtis stahw, brihndamees par Keisara wahrdeem; bet Pehteris us to fakka: „Tâ irr, ka esmu fazzijis: Istjâ buhdams es tawâ smehdê esmu 4 nedelas strahdajis un 18 puddu dselses kallis, zerreju, ka mans darbs naw bijis smahdejams, talab taggad no tewis prassu, lai tu man aismakfa.“ — Müllers preezadamees par to gohdu, fo Keisars winna dselju fabrikam parahdijis, atflehdî pulti wakkâ, isnemm un flaita us galdu 18 dukkatus, nedroh-schi runnadams: „Tahdam strahdneekam, kahds Jubfu keisariska Majestete, nahkabs augstaka alga, nekâ 3 kap. par puddu. Keisars dukkatus atstundams atpakkal fakka: „Taws Keisars irr gan labbi strahdajis, bet nemas lab-bahk pa zitteem kallejeem, talab par zitteem wairahk ne esmu pelunijis. Ismakfa man tikdaus, jif tu teem zitteem makfa, man gribbahs par to nandu weenu pahri kurrju nopirkees.“ — Müllers pasemmigi atness un usleek us galdu 48 kap. — Pehteris famu pelnu fabehris mazzinâ, brauza pee kurpneeka bohdes un nopirka fewim jaunus kur-pes, fo winsch kahjâs apmauzis fawai pilsefaimi rahdija fazzidams: Nedsat, behrni, tahs man pascham ar fawahm

rohkahm bij japelna. Kas mahzabs, tas mahk; kas strahda, tam nahk!“

Starp Kreewu Keisaru Pehteri I. un Sweedru keisarinu Kahlen XII. iszehlahs karsch 19. August 1700. — Peh-te-ris ar 60,000 karrawihreem jau 9. Septemberi atraddahs us Jggauuu rohbeschahm pee Narwas pilsehtas, fo winsch 2. Oktoberi aplehgereja. Pehteris nebij klacht pee famas armijas, kad Kahlen XII. ar 8000 wihreem usbruffa 36,000 Kreeweem wirfû, zittus nokaudams, zittus fa-wangodams un gandrihi wissu Kreewu armiju iskhdina-dams. Generalis Scheremetjows scho behdigu sinnu au-nessa Pehteram Nowgorodâ. Pehteris tam atbildeja: „To jau esmu dohmajis, ka eesahkumâ Sweedri, mannu ne-cemahzitu karraspehku pahmahzihis, bet to arri sinnu ka beidscht es, Sweedrus uswarreschu. Wehl mums no winneem daudi jamahzabs.“

Wissa karia kasse, lihds ar artillereem un leelgabba-leem, krita Sweedru rohka. Nandu warreja gan jagah-daht, bet kur nemt leelgabbalus. Kreewusemmê tolaik metalla mas ween raddahs, un kamehr to no ahrfemehm peeskappe, pahret leels laiks. Bet bes karia eerohschem newarreja no jauna karru fahkt. Pehteram nakti meegs nenahza. Winsch staigaja lihds rihtam pa famu lambari dohmadams un gudrodams, fo schinni leetâ eesahkt, dar-riht. Ar rihta gaisminu winsch peestahjabs pee fawa lohga dohmadams. Dê winsch erauga prassu wihrinu flilitâ apgehribâ, kas epretti lohgam nostahjees stahw un ikreis tad Pehteris pee lohga rahdahs, nonehmees us winnu luhkajabs. — Keisars isuhtha dentschiku, lai prassa, fo winsch gribb? Wihrinisch lihds lai winnu laisch pee Kei-saru jo tam effoht labs padohms, fo tas gribb isteikt.

„Waj tas zilweks bes prahta!“ eesahjabs Pehteris; bet brihtinu apdohmajees, winsch pawehl to aizinahk preekschâ. — Pehteris prassa: „Kas tewim wajadstigs?“ — Wihrinisch atbild: „Augstais kungs un Keisar! Pa-wehli fullainam lai winsch man papreeksch eesiej tscharku brandwihna. Wakkar man gaddijabs ereidt, schodeen ar pagirrahm nokukohs, galwa fahp, ka nesinnu, kur to likt. Luhdsams nesaunajees, ka tew scho grubtibu darru, bet fo darriht, man nau nandas ne grassicha.“

Pehteris wihrinu ar azzim mehrodams no galwas lihds papehscheem, nesinnaja fo dohmaht, waj tas zilweks pee pilna prahta, waj ahrprahtâ. Tomehr winsch pawehleja lai tam dohd glahsi brandwihna, un us wihrinu pagree-sees fakka: „Derr, bet tad runna, kas tew wajadstigs!“

Wihrinisch tscharku isdehris fakka us Pehteri: „Aug-stais kungs un Keisar, waj tu dohma, ka es nesinnu, kahdas ruhpas tewim pa galwu greechabs?“ Pehteris atbild: „Nu, tad tu to sinni, tad stahsti man.“ — Wihrinisch: Keisar, waj naw tâ: Sweedri pee Narwas tew atuehma wissus leelgabbalus, tu taggad nesinni, kur zittus dabuht, un nesinni, kur metallu nemt no ka jaunus leelgabbalus leet.“ — Pehteris wihrinu usmuddina: „Nu, runna, runna!“ Bet wihrinisch zellôs nomettees aplufs brihtinu; un tad fahk runnahk: „Keisar, pa-wehli fullainam, lai winsch man peeiej ohtru tscharku, wehl man arween nelabbi ap firdi!“

Behteris usrunna aschi: „Waj dsi", manna lehnprah-tiba un pazeefhana temi darrijuſi warren drohſchu! Sar-gees! „Bet" — uſ fullaini pagreeſes: „dohd winnam wehl weenu glaſſi!"

Wihriſch tſcharku iſdſehriſ norehzahs: „A, ta, ta, ta, ta! Nu jau labbi! Tuhlin runnaſchu. — Gewebro-ſungs un Keiſar! Tewim ruhpaſ par to, ka tawâ walſti naw metalla no ka jaunus leelgabbalus leet; bet es tew warru fazzigt, ka tewim metalla papitnam. Nydohma, zif tawâ walſti to baſnizu un zif katrai baſnizai to swannu. Panemm no winnu ſkailta tiſ weenu puffi, tad wehl deesgan atleek, ar ko swannigt un tew buhs metallu zif griſſi, no ka leelgabbalus leet. Kad Deewſ palihdſehs eenaidneekuſ aiſdſiht, tad warri baſnizahm atkal atdohſt, kaſ tahm peederr."

Behteris pee ſewiſ dohmaja: „Neraugi wihru pee zep-vures!" Wiſch to apdahwinajis atlaida. Bet no teem ſalaſſiteem baſnizu swanneem, winnam raddahs tiſ daudi metalla, ka no ta warreja iſleet 100 leelgabbalus un 167 ſeldſtikkuſ, kaſ ihſâ laiſâ bij gattawi, ta, ka par gaddu wehlahſt, kad ar Sweedreem newarreja meeru faderreht, karſch nojauna ſahzahs.

Behteris nodohmaja Ingermanlandi pee Kreewu walſts peeweenohſt, lai no teijenes Kreewu ſemme pa Baltiſku juhru andeli warr dſiht uſ ahrſemmehm.

Kamehr Kahrliſ XII. prett Bohſteem karroja, tanehr Behteris ſakraha jaunu armiju un gahdaja par walſts eekſchigi labklahſchanu. Ar Salkſchu lehninu Auguſta draudſibu turredams, wiſch no Salkſjas aizinaja uſ Moſkawu mahzitus awju kohpejuſ, — eerikſteja audellu manuſaktures, papihra ſabrikuſ un aizinaja no ahrſem-mehm eemahzitus meifteruſ, kaſ no miſſinu un dſelſes proht daſchadas leetas un ſlinter taſiht un leelgabbalus leet. Uſ Peipus eſera wiſch fataſſija wairak ne kâ 100 maſu kuggu, ar ko Sweedreem pretti karroht, lai tee Pleſkawu nemdami nelauſchahs Kreewu walſti eekſchâ. Turklaht wiina kuggu ſlottes liddinajahs pa Ladogaſ eſeru un pa Finnijahs juhru. Un beſ ſcheem leeleem dar-beem, wehl tanni paſchâ gaddâ wiſch eefahza to leelo kanahlu rakſt, zaur ko ſaweenohſt tahs leelaſ ſtraumes, Wolgu ar Donu.

Behteris ſawu armiju noſtahdija uſ Widſemmes roh-beſchahm. Paſchâ jauna gadda deenâ 1702 kahwahs Kreewi, ko generalſ Scheremetjewſ waddija, prett Swee-dreem ſem generala Schlippenbach, Lehrpattas tuwumâ pee Mehtras uppeſ, un ſchoreiſ Kreewi ſalahwa Swee-druſ. — Behteris ſcho preezigu ſinnu dabbutis iſſauza: „Nu paldeewſ Deewam, ka diwi Kreewi prett weenu Sweedri laudamees ſpehji wirſrohlu dabbut, taggad ſinnu ka gads nepahrees, tad manni Kreewi prett eenaidneekem jihnidamees wihriſ prett wihru, tohs uſwarrehs.

Scheremetjewſ Sweedruſ aiſdſinnis lihſi Behrnawai, greeſahs uſ Alluſſni, ko Sweedri ar pawahju ſpehjinu aiſſtahweja. Patlabban Kreewi taſſijahs to karra brunnu nammu (Zeughauſ) eenemt, tad ſteidsahs Sweedru ma-johrs ar ſawu gaſpaſchu un weenu ſahnjunktur peewul-wera magafines, peelikſta ugguni, kaſ ar warrenu ſpehku

Kreewuſ un Sweedruſ, kaſ tuwumâ raddahs, iſpahrdija gairâ. Alluſſuſchais Kreewu karra ſpehſiſ iſpohſtija Alluſſ-nes maſo pilſehtinu un ne-atſtahja weenu akmini uſ ohtru. Turklaht tee ſawangoja wiſſuſ eedſihwotajuſ, kurru ſarpâ Alluſſſnes prahweſta Gluck mihtota audſeknite Katrihne raddahs, ko wehlahſt Behteris apprezjeja un kaſ pehzi win-na mirſchanas waldija kâ Kreewu Keiſarene.

Ingermanlandi Behteris awlunza Nöteborg pilſehtu, ko Sweedreem atnehmiſ wiſch noſauza ar to Wabzu wahrdi: Schluſſelburg, t. i. atſlehgahs pilſ; jo wiſch fazzija: „Ar ſcho atſlehgu es atſlehgſchu eenaid-neeku wahrtuſ." Un wiina papreeſchſluddinaſchana pree-pildijahs. Menſchikowu, kaſ bombardeerleitnanta kahrtâ, pee ſchi pilſehtu eenemſchanas duhſchigi karrojis, Behteris pa-augſtinaja par Schluſſelburgaſ krepotta gubernatoru, un Dezember mehneſi no ſchi laimiga karra greeſahs atſakſal uſ Moſkawu ar wiſſeem ſawangoteem Sweedreem un wiſ-ſahm mantahm un leelgabbaleem, kaſ karra laukâ eenaid-neekem atnemtas.

Uſ pawaffaras puffi 1703 iſgabja Behteris atkal no jauna karra un awmettahs April mehneſi pee Sweedru ne-leela krepotta Nijenſchanz Newaſ kraſtâ, 8 juhdiſes leiſas-puſ Ladoga eſeram un weenu juhdiſi augſchpuſ Newaſ grihwei, kaſ eeteſſ Finnijahs juhra. Kad Behteris ſcho krepottu Sweedreem atnehma, tad wiſch ar ſaweem kug-geem no Ladogaſ eſera pa Newaſ uppi eebrauza Finnijahs juhra un ſalahwa Sweedru karra ſpehku uſ juhraſ.

Behteris atradda, ka ſchi weeta der, Kreewu walſti kuggu andeli pa-augſtinahſt; talab wiſch uſ karſtahm peh-dahm apnehmahs, Newaſ kraſtâſ zelt ſtipru krepottu prett eenaidneekuſ uſmahſſchanahm. Jaunam krepottam iſtrau-dſija derrigu weeku weenâ Newaſ fallâ, ko Sweedri ſauza par Luſt-eleent fallu, kur tiſween diwi ſweineeku dſib-wolſſiſchi raddahs. Schê Behteris liſſa uſbuhweht maſu nammu no balkeem, ar diwi ſambareem, kur wiſch patſ mahjoja, un no teijenes wiſſu Kreewuſemmi waldija. Krepottu buhwehſt wiſch apnehmahs tē uſzelt leelu pilſ-ſehtu un to, pehzi apuſtula Behtera wahrdi noſauza par Behterburgu. Behteris 5. Mai 1703 jannaſi pilſehtai liſſa grunſtſ akmini. Darhs pee pilſehtas zelſcha-nas bij warren ſteidsamſ, bet gruhti ſtrahdajamſ, ihpa-ſchi tadeht, ka ſchiini weetâ raddahs muſlainſ purwiſ, kur nammeem, eelahm un tirguſ platſſcheem fundamentuſ noſtiprinohſt, bij balkiſ pee balku, daſchâ weetâ pa diwi un trihs zits uſ zitta ſtahwu jadienn ſemme eekſchâ. Bet, jo wairahſ kawelki, pee ſchi eefahſta miſſenu darba zellâ met-tahs, jo ar ſpirgtaku duhſchu un warrenu ſpehku wiſch tohs pahſſpehja. — Behterburga iſrahdihs uſ daudi gaddu ſimtereem wiſſai paſaulei, zif warrenuſ darbuſ ſpehji zil-weku rohkaſ paſtrahdaht, kad waldneela garſ ſinn tohs ſpehkuſ muddinahſt un pehzi kahrtas waddiht.

Behteris iſlaida pawehleſchannu ſawâ plaſchâ walſti, uſaizinadamſ pawalſtneekuſ pee pilſehtu zelſchanaſ. Zit-teem bij zellâ 200 juhdiſes janottaiga, kamehr te atnahza. Salaffijahs wairahſt ne ne kâ 20,000 ſtrahdneeki, bet kur nu neunt darba riſkuſ tahdam ſtrahdneeku pulkam? Te waijadſeja zirwju, kaplu, ſahgu, kalu, ahmuru, kellu

un daudj zittu rikku. Kà tatschlas taisamas, ar lo semmes un smiltis dsicht, to Kreewi wehl nebij eemahzijschees. Tatschku weeta tee bruhkeja maschu kuller, waj swahku stuhrus, eelsch lo semmes waj smiltis eebehra, un tad waj uf plezzeem, waj klehpi neffa. Daschubrihd peenahza strahdneeku pulkam ehdama trubkums; zitti fasirga grubtàs flimmibàs un tè atradda sawu kappu. — Un tomehr tschetru mehneschu laikà, jaunais kreposts stahweja gattawè. — Tad ar wisseem spehkeem speedahs klagt pee pilsehtas buhweschanahm. Gefahumà nezehla wis staltus nammus un warrenas pillis, bet tikween neleelus nammus no bakkeem, to ugguns lehti warreja pohsticht. Lai pilsehtà eedshwotaju pulks rastohs, tad Behteris bagateem walstis augstmannam ischkinkeja daschas grunts weetas fur tee atnahkufchi uszehla staltus nammus un pillis. Abhsemmes kophmanni tè usgahjufchi bagatu andeles weetu, atnahza ar sawahm prezzehm, apmettats jaunà Behterburgà eegruntedami plaschu kuptschoschanohs ar ahr- un eelschsemju prezzehm. Dauds familiju no Finnisas un Widsemmes, to karsch bij pohstijis, nahza uf Behterburgu. Keisars tukschineekam apgahdaja darbu, un palehti eepirkamu pahrtikku, tadehl arri schee labpraht tè apmettats uf paleekamu dsihwi. — Tatari un Kalmuki, kas no tahlenes schurp atnahkufchi us darbu, negreesahs wis us mahjahm atpakkat, bet palikka tepat, fur tee ar sawu tschallu un weizigu strahdaschanu, labbu pelau eenahza. Tschaklibu un tikluschu darboschanohs sinnaja Behteris apzeenah, ar sawu keisarisku labpatifschanu un schelastibu, lai wiffas darbigas rohkas atrohn baggatu atmaksu par saweem puhlineem, tà kà kreetns strahdneeks uf sawahm wezzahm deenahm warreja eegruntetees par mahiturri sawà namminà. — Tahdà wihsè daudj tuhstoschi laudis ar darbigahm rohlahm, kustin lustejahs un mudschin mudscheja kà fludras jaunu publi zeldamas. Bet scho tuhstoschu pulkà, fur ne dohmaht nedohmaja atraddahs peepeschi, neweenam nemannoht, prastà apgehrbà, pats leclais Keisars Behteris; bet winna klagtuhweschana, strahdeekus skubbinaja smaggas nastas weegli zelt un knaschi apgreestees.

Tanni paschà gaddà Nowember mehnesi atskrehja pa Finnisas jubru maldidamees weens kuggis Newas grihwè.

Tanni weeta fur schis kuggis pee kraffa peelaidahs, apnehmahs Behteris, ar leelgabbaleem apbrunnolu flansti zelt. Schis pirmats kuggis pee Newas kraffeem bij nahzis no Hollandes ar sahli un wihnu un daschadahm andeles prezzehm. Behteris ruhpedamees par to, lai tahdi weesi pee Behterburgas papilnam rastohs, un lai schim pirmajam kuggam negadditohs usbraukt uf smiltschufekteem, fehдах pats sawà schalupè eelschà, apgehrbees par prastu matrohsi un brauza kuggam pretti; apfweizinaja pa hollandiski runnadams kuggu kapteinu, winnam laimi wehledams jaunajà ohstà, turklagt istahstidams, kà gubernators winnu schurp atsubtijis preekschà, par zella weddeju, lai drohschi warr peebraukt pee jaunahs pilsehtas. To fazzijis Behteris pats eewaddija pirmo kuggi pee Behterburgas un to nostahdija prett gubernatora nammu. Menschikows bij gubernatorè. — Das isnahza kuggineekus pa

gobdam fanemt, luhgdams, lai kapteine lihds ar matroscheem pee winna fanahl uf walfarinahm; tee warroht wiffi nahkt, jo pats keisars effoht par to gahdajis, kà kuggis ar sawu prezzi paliks apfargati. Uf walfarinahm bij saluhgti arri senatori un zitti walstis augstmanni. Matroschus fehdinaja pee galda pamihschu ar senotoreem, tà kà ikweenam no scheem matroschis blakkaw fehdeja, bet paschà galdu augschgallà, kuggu kapteine. Kad wiffi apgaldu fehdeja tad atwehras durwis, un eelschà eenahza Behteris, matroschu drehbes nolizzis un apgehrbees keisara drehbes. Weesi pasinna, kà tas pats Keisars bijis, kas matroschu uswalkà winnu kuggi eewaddijis Behterburgà. Schee pahrbihjufchees nestinaja lo runnaht. Behteris tuhlin eedroschinaja, laipnigi un pasemmigi ar teem runnadams pa hollandiski, un winneem istahstidams, kà winsch pats Zahrdamà pee meistera mahzijses kuggus buhwelt, kà dehl winsch Hollandeeschus mihlejoht kà brahlus. — Utwesto prezzi kapteine ihfà laikà pahrdewa un peelahdeja kuggi ar Kreewusemmes prezzehm. Behteris matroschus baggatigi apdahwinaja un kapteine apdahwinahs ar 500 dukateem pawaddihts no Behtera lihds juhrai, aibrauza preezigè sawu zellu uf Hollandi, no kurrenes winsch ohtrà pawaffarà ar wairahl kuggeem atkal atbrauza. — Tà eefahzahs patti pirmaja kuggu andele Behterburgà.

(Uf preekschu wehl.)

Johziga druzjina.

Kahds daktèrs gahja uf dahrsu, gribbedams fur sawu jaunpirtu pistoli prohweht. Tamdehl wiasch pasauza gastuhscha fullaini uf dahrsu, dewa tam papihru rohka turrecht, kà uf to warretu schaut. Sullainis teiza: „Kad juhs mannu rohku trahpiseet, kà tad?“ Daktèrs uf tam atbildeja: „Tad to bei makfas isahrstefchu.“ J—i.

Wihklas usminneschana eelsch Nr. 24.

Walfs — walfs — balfs — talks.

Labbibas un pretichu tirgus Jelgawà, 19. Juni. Rihgà, 27. Mai un Ueepajà, 12. Febr. 1872. gaddà.

	Walfaja var:	Jelgawà.	Rihgà.	Ueepajà.
1/3	Tschetw. (1 puhru) rubsu	2 r. 30 f.	2 r. 35 f.	2 r. 30 f.
1/3	" (1 ") kweeschu	4 " — "	4 " 25 "	4 " 80 "
1/3	" (1 ") meeschu	2 " 20 "	2 " 20 "	2 " — "
1/3	" (1 ") aufu	1 " 30 "	1 " 60 "	1 " 15 "
1/3	" (1 ") firu	2 " 20 "	3 " 25 "	3 " — "
1/3	" (1 ") rupju rubsu miltu	2 " 10 "	2 " 35 "	2 " 25 "
1/3	" (1 ") bihdeletu	2 " 90 "	4 " — "	3 " 25 "
1/3	" (1 ") " kweeschu miltu	5 " — "	5 " — "	5 " — "
1/3	" (1 ") meeschu putralmu	2 " 80 "	3 " 75 "	3 " 50 "
1/3	" (1 ") kartoffelt	— " 60 "	1 " 25 "	1 " — "
10	pudu (1 birfawu) feena	3 r. — f.	4 r. 50 f.	4 r. — f.
1/2	" (20 mahrz.) kweesta	4 " — "	4 " 80 "	5 " — "
1/2	" (20 ") dseljes	1 " 10 "	1 " 15 "	— " 90 "
1/2	" (20 ") tabafa	1 " 50 "	1 " 25 "	1 " 80 "
1/2	" (20 ") schelbtu appian	5 " 50 "	— " — "	— " — "
1/2	" (20 ") trohna litanu	2 " 50 "	1 " 90 "	2 " — "
1/2	" (20 ") kraffa	1 " 90 "	1 " 10 "	1 " 20 "
1	muzzu litanu fehlu	11 " — "	9 " — "	8 " — "
1	" sifku	10 " 50 "	12 " — "	15 " — "
10	pudu farfanas fahls	6 " 50 "	6 " 25 "	— " — "
10	" ballas rupjas fahls	6 " 40 "	6 " — "	6 " — "
10	" " swalkas fahls	6 " 30 "	6 " — "	6 " — "

Naudas tirgus,

Rihgā 17. Juni 1872.		uspraff.	foht.
5% waltis-aisteneschanas bišketes ar winnesti.	I. aisteen.	156	154½
	II. aisteen.	154	152
5% waltisbantas-bišketes			
5% Wils. fanbrithes,	usfalkamas	100	99
	ne-usfalk.	95½	94¾

4½% Kurs. fanbrith.	usfalkamas	100	99¼
5% Rihg.-Dinab. ofelzelka	atgijas us 125 rub.	96	95
5% Rihg.-Dinab.	obligatijas us 125 rub.	146½	145½
5% Rihg.-Zelgaw.	" " 100	117	116¼

Raim. Amišān awaahdatajē: J. W. Safranowicz.

Sluddinafchanas.

Preekšč Zuhdu missiones lappā cemašfāt:	
No Veel-Auzes latw. draudēs	10 r. — r.
" Zannpils "	5 " — "
" Dohbeles "	10 " 40 "
" Sabiles "	10 " — "
" Kandawas "	15 " — "
" Sonnakšes "	15 " — "
" Sezses "	10 " — "
" Subbates "	10 " — "
" Nerites "	20 " 25 "
" Friedrichstadi "	3 " — "
" Kreizburgos "	15 " 53 "
" Wez-Laffes "	2 " — "
" Buschhof "	14 " — "
" Sikkēles "	7 " 71 "
" Dalbes un Kļiwes latw. draudf.	3 " — "
Preekšč Paganu missiones:	
" Wallmursčas latw. draudēs	30 " — "
" Albrawas un Wirginables lat. dr.	15 " — "
" Dalbes un Kļiwes latw. draudf.	7 " — "
" Somakšes latw. draudēs	35 " — "
" Sezses "	8 " — "
" Subbates "	25 " 80 "
" Nerites "	35 " 25 "
" Kaltenbrunn "	5 " — "
" Dubena "	6 " 60 "
" Friedrichstadi "	6 " 62 "
" Egļives "	2 " 37 "
" Kreizburgas "	63 " 7 "
" Wez-Laffes "	6 " — "
" Buschhof "	16 " — "
" Sikkēles "	9 " 75 "
" Demmes "	4 " — "

G. Seefemann,
Zelgawas wāgū mahzītajē.

No Krohna Dignajes pagasta teefas wišfī tee, kam labdas mantofchanas rektis un parādū prastifchanas, un tāpat arī wišfī tee, kam labdas parādū maksafchanas pee tabs mantības ta bej beheenoem nomitrušča falmneka **Zahn Demesneek** no Dignajes Dubneek mahzījam preekšti, tohy ušaižināti, lai līdš **7. Juli f. g.** pee fāhīs pagasta teefas ainabl, fawās prastifchanas updohd un fawās parādūs nomakfa. jo pebz fāhī termīna neweens wārs netiks peceemēs un ar teem parādū flobseem pebz līkumeem līs darīhts.

Tawat arī wišfī tee, kas dohmatu ka winneem preekšti tabs Dubneek mahzījam mantōj, to'p ušaižināti, lai līdš wirtsminnetam terminam pee fāhīs pagasta teefas meldejāhs.

Kr. Dignajes teefasnamā, 9. Juni 1872.
(Nr. 159.) Preekščfēhd.: J. Plauting.
Teef. fēhiv.: Wittnowsky.

Wišfī, kam pee tabs aštāhtās mantas ta nomitrušča ziteisēja Erdlan mahzī falmneka **Zurre Bahru**, labdas taftnas parādū prastifchanas buhtū, tawat arī wišfī, kas tam nelāhtim ko parādū palīktušči, no Krohna Dignajes pagasta teefas zaur fāhī tohy ušaižināti, ar fawāhm prastifchanām un parādūdem līdš **7. Juli f. g.** fēhtit peceittees, jo wehlahf newēnu parādū prastītoju neklausīs un ar parādūdeekem pebz līkuma darīhā.

Krohna Dignajes teefasnamā, 9. Juli 1872.
(Nr. 157.) Preekščfēhd.: J. Plauting.
Teef. fēhiv.: Wittnowsky.

No Lihwbehtes pagasta waldifchanas zaur fāhī tohy sinnaas darīhtis, ta **11. Juli f. g.** no fāhī pagasta magastihēs 1000 mehdū rubū, mafa-lāhs dohtās, appakf teem tannū deenā nolāstiteem līkumeem, kuri arī faru deenā te warē tapē eeštātīti, uš wairablišfōhtīchanu taps pabr-dōhtī.

Lihwberē, 14. Juni 1872.
(Nr. 123.) Pagasta wez.: J. Rosensfeld.
(S. W.) Str. pal.: C. Dreymann.

Trefcho fwehtu deenā irr itar Bekkera krohqu un Zelgawu weena **dubbutfōhbrū** flinte pasūdūh. Tee fōhri ir damaszeereti un wirtsfī fāhū rāstīhts ta fabrikanta wāhdos „Fleischer in Olvernau“ ar fēlta dohtstabeem. Uš tāhm at-flehgāhm itāhm darīhādī pūmi un lēgereti un uš to fēhīti, weens fūns tohč pīhtī. Kas to flimī ardohs Zelgawā, ftrīwēr eelā Steinbacha namā Nr. 12, cabūhs parēhtībās naudā, ka weenāfāhs.

Irr atrāhts itar Bekkera krohqu un Zelgawu, uš Dohbeles leelzehta, weens **denkelbogens** ar nauđu un dāschadeem pēhretāju rehlinumeem un biektēem. Šchās atrāhtas leetas warē pēri ušfluddinafchanas atlihdofefchanu pee Brambergu pagasta wezjata pēriti nēmt tas, kas tabs leetas fāudejis.

Zelgawas lohpu aisttahwe-fchanas beedriba, dibbinadamees uš teem kurjemmes gubērn awišēs 30. April 1866 Nr. 33 no zeet. ministēra K. ušfluddinatam lohpu aisttahwe-fchanas līkumeem, un uš ta Kurs. gud. awišēs 6. Mai 1872 Nr. 36 ušfluddinata Wilsa u u g. h akt apūhrīnāta waldib. senāta ušata no 14. Merz 1872 Nr. 13767. — dārra zaur fāhī sin-namū, ka lohpeem uš wāj no tīrgeem wehdōht, fāhjas tīl takda wihē un ar tabdeem pīmekteem jēb fāhtēhm bihū fēer, kas teem newar welihtās fāwēs, jēb pawišfām wehl mehčas darīht. Pe-lēzējas un pagasta wihē, ka arī tīrgus uštraugi, pebz augšča minnetu ministēra K. līkumu 9. pūktētes, tohy lubgiti: zeeti ween uš to lubhōht, ka fāhee lohpu aisttahwe-fchanas līkumi nerohy pahfēhpti un wainigee ftrāhēht. Sawēs zeet. beedriēs ur-wērtim Zelg. lohpu aisttahw. beedriba zaur fāhī ušlūhdī, ka arī no fawās pūffes zil ween eepew-fām uš to grībēta lubhōht, ta wišfī uštraugi pee-lahjigi par to pāhdā, ka augšča minnetēem līk-umeem nerohy pēriti darīhtis.

Zelgawā, Mai mehnešī 1872.

Weeklīhdīs
no Zelgawas Dohbeles wahrteem balis rūmu fūns, brūnabū pīlke-tekū, ar brūnū hēiso palīktēb plegzi un brūnabūm galīs eešček-tahm auštīm. Kam fāhīs fūns weedert, teeš uš-aižināhts, fēhētū nedēlu laikā pēetēltees krohna Behrsfūmūšchās teefas namā.

Lai 3. Juni 1872.

Wiens pawahrs ar labdām leezības fīhneem tohy preekšč femneem mehletē. Klāhtafas si-nas tai Zahru laikā dabūnās **Zelgawā, post-eelā Nr. 14**, wērtim apstēkim, un wehlahf **Zannpille** pee muščas waldifchanas.

Barons A. v. D. Rēde.

Wišfadas fortes mahldern pēhrewēs, fo-pallakfu, fīnīšfū, terpentīnu un pīn-šeles pahrdōhd ar awgalwošchanu par lehteem tīrgeem tā andeles weeta no

Friedrich Kūsnera,
leelajā eelā Nr. 3.

Behrnt teeē eeščē rūhmes un kosēs nēmt. Klāhtafas sinnaas Dohbeles eelā Nr. 41, weenu treppi uš augšhū.

Zelgawa.

Preekšč weena **slimma** kōhpfchanas un preekšč mahzī darbu padarīfchanas tohy weens gob-dihās zilweks mehletēts. Klāhtafas sinnaas Amos eelā Nr. 9, 2 treppes uš augšhū.

Semkohpeem

dāru sinnamū, ka manā fabrikā tāfīti kōulu mīlti, superfosfāts īf kōulmīleem un superfosfāts īf fosforiāta amūteem irr tīl weenigi dabūjami pee

J. Woldemar, Zelgawā
(pee Palmeešhū balīzjas).

Es fawū wēstī ušlīzīgi pēedabmāju wīšteem taggād preekšč rūdseem un kwēfšēem tīl eroh-weht.

Richard Thomson, Rihgā.

Labba kulfchanas mašhīne, kas jau brūh-ēta, ar wišfū kas tur klāht weedert, tohy īfdohta Veel-Bīddenes mušchā par 160 rubl. f.

Sauso rangū

warē īfdeenas fītkhū dabūht pee bekkēmeistēra Renner,
leelajā eelā Nr. 10, pērtim Pelm-sīna apstēkim.

Zannas grabmatas

angahdatās no brāhtēem Būfch un dabūjamās wīšās grabmatu bohdeēs.

Mihleštības waloda mušku floras.
No M. Neefstīna. 10 kāv.

Meitas pahrs. Jōhtū spēhte weenā zēhlēnā. Latvīstī no M. Wpfehna. 15 kāv.

Dseefnu wirtkne wīhta no M. Lapp. Dūrtāis fāfchūams. 15 kāv.

Bej tabn wehl dabūjamās fāhīs grabmatīnas: **Deewa wahrdu mīhtotājeem.** Pa bīh-šchām jāuna grabmatīnos. Pawišām 20 grab-matīnas. Kātra mafa taggād līkai 5 kāv. 2

Rūvat tappa gattawā un dabūnamā Zelgawā pee Behtōrna, ziteisēja Meyhēra grabmatu bohstī:

"Slimmības gulta."

Wizerfehchana pahē fwehta Mattens dewito no-dakū, no pīrīna līdš aītōtam postlōkam no E. Wersmann. Kāwīstīl fārahītta no M. Schūlz, Zelgawas Latweefshū wīfēhta draudēs mahzītajā. Mafsa eešēta 20 kāv. fādē.

Basnizas un fkohtlas siinas.

Weens kungs, weena tizziba, weena kriistiba.

Rahditajs: Siinas. Miſſiones siinas VII. Miſſiones dahwanas fanemtas. 1774. Schreſchana pehz faween lohti mihtoteem behrneem 2c.

Siinas.

Pe latw. katkijma wallodas pahraudſchanas un pahrlabboſchonas, ka laſſitajeem jau fennahl ſinnohts, ſtrahdaja weſſela komiſſione, ezelta no Widſemmes un Kurſemmes mahzitaju puffes. Taggad nu gohds Deewam ſchis darbe irr gattaws un katkijmis ar flaidru latweefchu wallodu irr drucktahts un ſchianis nedekas wiſſeem draudſes mahzitajeem peefubhts, kur draudſes lohzeſki to warrehs dabuht. Salektoht lohpa taggadejo un agrakohs gan katrie tuhda to ſtarpibu redſchs; flaidri ſalikka walloda darrihs, ka ne til ween ka wiſſeem fkohtlas behrneem daudſ weglahſ nahſſees to ſawent un ſimahzitees, bet arri uſauguſcheem zil dascha weetina, kas patumſcha liklahs, buhs gaischa. Weenam, ohtam warbuht wehl fawas wehleſchanahs buhtu, bet wiſſeem jau nelad newarrehs pa prah-tam idarriht. Prezafimees arri par to, ka nu Widſemmes un Kurſemmes luteru draudſchem wiſſahm buhs weens katkijmis ar weenadeem wahideem un waj nahſdamis waj eedams no wenas mallas waj draudſes uſ ohtu, ne-ak-raddihs ſtarpibas un raibumus. Kad nu arri eekſch teem 3 tizzibas lohzeſkeem, kas pee kahdas deewakalpoſchanas peederr, irr pahri weetinads tee wahidi pahrlabbojoht drufzin pahzelti, tad jo wairahl lubdſam, lai wiſſi draudſes lohzeſki palihga nahſ, ka wiſſi to eomahzabs un waj nu tuhda waj pehz kahda nolikka laika uſnem to ta, ka wiſſas baſnizas weenadi ſkanu. Ta malſa par ekſemplari irr nolikka uſ 6 lapeiki. Druckta un papihrs ween til daudſ gan nemakſatu, bet laſſitajeem jau irr teikts, ka wiſſs, kes tur no ſcheem katkijmeem ka pelna warretu allehlt irr atwehlehts muhſu latw. kurlmeemo fkohtlai par labbu, ko wiſſa latweefchu tauta irr nehmuſi ſawa gahdaschana.

Par Salwes un Ehrbergu draudſes mahzitaju irr iſwehlehts H. Rosenberger k., kas jau libds ſchim pee ſchis draudſes palihga mahzitaja weeta ſtahweja.

Wahremes draudle 11. Mai ſagaidija ſawu jaunu gannu un mahzitaju G. Luga k. pee ſew atnahkam. Draudſes lohzeſki jau deenas preekſch tam bij mihti wiſſ-fadi puhlejufchees, ka warreta ſawam mahzitajam jauna amatu un dſihme eſtahjoht, mihleſtibas apſweizinaſchannu paſneegt un leeds pulks lauſchu mahzitaja muſcha ſapulzejuſchees ſanehma mahzitaju, kurra zellinſch uſ jaunu dſih-wokli ar gohda wahrteem, meijahm un pukkehnm un wiſſa-deem ſallumeem bij puſchkohts, ar ihpaſchi uſ ſcho deenu

ſarimietu dſeefnu, ko uſ wairahl baſſeem dſeedaja. Par apſweizinaſchannu arri wehl paſneedsa ihpaſchu rakſtu, kas ſapulzeto dohmas jaukds ſredigos waheds bij ſanehmis. Lai tad nu Deews dohd no ſchis mihleſtibā ſeetas un Deewa ſwaiditas faites allehlt daudſ ſwehtibas draudſei un draudſes gannam preeku amatu waddoht. — 2. Juli buhſchoht ta deena, kurra Kurſemmes generalſuperdents buhſchoht Wahremes draudſei baſniza eewest winnas jaunu mahzitaju.

Widſemmes ſchi gadda landagam effoht arri ta leeta preekſch pahſpreeſchannas preekſchā likta, waj no Widſemmes muſchneezibos puffes newarretu tapr zelta wehl weena klaffiska gimnaſija. Schahdu fkohtlu warroht iſtaifht no tahs jau ſlawe ſtahwoſchas Birkenuba fkohtlas pee Behſhm. (H. A.)

Dſehrebnes draudſe, kur preekſch nezil gaodeem draudſes lohzeſku mihleſtiba ſawu jaunu baſnizu puſchkoja ar 3 Wahzemme taifiteem, jauki greſnoteem krehua luktur-rem, iſgahjuſchā gadda atkal baſnizas tohni puſchkojuſchi ar warrenu pulkſteni no leeta tehrauda, kas ar wiſſu eerikti malſajohſ kahdas 800 rubl. Pats pulkſtens bet tahs 4 pohdi ſmaggas mehles effoht 4 birkawi ſmaggs un effoht leeds Wahzemmes leetuwe (Bochum). Skanuu ſal-fotees dſidejuſchi uſ 15 libds 20 werſchem. (Balt. w.)

Burtneeku draudſes fkohtlohts, J. Rakſtu kungs 1. Mai ſ. g. ſwinnejs ſawus 25 gaddu amata ſweht-kus. (B. w.)

Preekſch Schmu ſallos fkohtlohtm irr kahdi 6 tuhſt. rubl. zur kriſtigahm mihleſtibas dahwanahm no tizzibas brableem ſalaſijufchees. (No Widſem. palihds, komitejas 1000; pee Widſemmes zeen. generalſuperintendentes eemalſati 2003 r.; pee awiſchu redakzijahm 2443 r.; pee Ribgas birgermeiſtera 504 r.; pee wirmahzitaja Zentſch k. 307 r.)

Helſinforſe no 11—13 Juni tappa miſſiones ſwehtki ſwehtiti uſ ko laudis no mallu mallahm bij ſanahluſchi. Geſch ta laika no 1862—1872 irr kahdas 100 tuhſt. miſſiones grammatinas Pinnu un Swedru walloda druk-katas un laudis iſlaifſas. Pinnu miſſionei irr Wiſſa ſa-was ſtaziones 3 gobbalds.

Berlines uniwerſitetē ſtudeere 1990 ſtudenti, ſterp-teem 220 par mahzitajeem, 552 par teefas lungeem, 450 par daktereem u. t. j. pr. — Uſ Leipzigas augſtāhs fkoht-las irr ſtudentu ſkais 2315. S.

Missiones sinas VII.

1) No deenaswidus Afrikas pee Kaffereem buhdams Berlines beedribas missionars raksta tā: Gan mehš missionari laikam nopuhšamees, fazzidami ar Gajās wahrdeem: Es esmu welli strahdajis, es esmu famu spehku par neeku un neletigi walfajis. Kafferu semmē gan warretu fazzibt, ka tur wairš ne-effoht pagana atrohnama, kas wehl no ta Kunga Jesus wahrda nebuhtu wis dsirdes; bet teefcham arri jafakka, ka tur neweena nau, kas nebuhtu dsehrajs. Bet ko brandwihus padarra pee wihru fahrtas, to pee feewisfcheem leekas isgresnoschanahs fahribas. To warr dabuht redseht, ka missionaru jeb kolonistu gaspaschas fehsh famā kurnā wahridamas un masgadamas, bet tahs Kafferu deenesta meitas walajahs apfahret ar dahrgahm zepurehm un faulesfchirmeem un garrahm drehbehm pehz Ciropas mohdes, tanni paschā brihdi, kad wiannu mahtei jeb jaunakeem brakteem un mahfahm nau frekla muggurā. Mumš missionareem fids par tahdu lepnibu fahp, bet tee Anglesfchu andelneeki par to preezajahs, jo tee pelna smukku nandu; Anglesfchu waldiba ar to arri irr ar meeru, jo ne ween tahs eenahfshanas no fabriku leekahm wairojahs, bet arridsan pee teem Kaffereem zekahs fahrtiga dshwofchana pehz Anglesfchu tiklumeem; bet fawās fshlās ta leeds mahziht Deewa wahrduš. Weena gohdiga wezza Kafferu mahte spreeda par tahdu buhshanu tā: Wezzōs laikōs tee behni pagaidija gohdigi, kamehr fehws un mahte bij pa-ehdnfchi; taggadejās deenās tee behni tee pirnee kas per-ehdahs, un teem wezzaakeem japaleek ar meeru, kad winneem tahs druskas atleekahs; wezzōs laikōs tee behni bij paflausfigi, bet nu tee irr pahrgahwigi un turrahš pretti ar leelu mutti.

Deelas behdās arri zekahs teem missionareem no teem dimanta razzeem, kas kā muschas galkai kriht wiesū, wissu Kafferu semmi appluhdo un ar famu mantasfabribu kawe Deewa wahrdu sekmi pee Kaffereem. Weenā Berlines beedribas stazionē, ar wahrdu Priel, arridsan atradda tohs dahrgohs dimantu alminus; nu kā uspluhduš straume tee razzeji islehjahs par to missiones druwu, tā ka no winneem newarreja issfargatees. Beidsiht zaur waldibas palihgu un aistahwefchānu tee razzeji tatschu tappa peespeesti no teem atrasteem dimanteem maksah nodohshanas. Berlines missionei eenahza no teem razzeem 11000 dahlderī; tik daudš akurah tai bij jafuhda us Afriku; bet kad to nandu ta leela Grantschu karo dehl newarreja fadabuht, tad tai buhtu ta nanda bijusi jatappina, ja Deews nebuhtu tā palihdses. Taggad tee razzeji to stazioni irr atfahjuschi, zittās weetas pehz dimanteem raft, fur wairahf atrohnami.

Bet wiswairahf tas missiones darbs tohp kawehtš zaur tahm naidibahm, kas siarp Kafferu ziltihm irr un no kurrāhm daschlahrt zellahs affins isleschana un farsch. Isgahjuscha gadda waffarasfwehtku fwehtā waffarā 6

flepšawi eelaufahs weenā stazionē, kurrā wahrda Botschabele, fur 650 kristiti apmettuschees. Weens no teem fepkaweem bij brahlis weenam no teem kristiteem, tapehz tee tappa ar labbu prahtu usnemti, bet kad tee bij eelschā, tad tee apfahwa 5 dwehseles, wihrus un feewas un eewainoja 8 behrnus. Tee nolantee ohtrōs waffarasfwehtkōs tappa paglabhati; tohs behrnus wehl dabuja isfahrsteht.

Bet Gajās fakka arri tai paschā weetā: „Tomehr manna teefa irr pee ta Kunga un mans darbs pee manna Deewa.“ Tas missiones darbs augtin aug; Berlines missiones beedribai pee Kaffereem ta draudse isgahjuschā gaddā irr wairojushees no 3434 lihds 3906 dwehselehm; weenā stazionē, Wallmannsthal, kas tikfai 2 gaddus atpakkat ustafita, dshwo jau 160 Kafferi, kuru siarpā 54 jau kristiti un 58 fatahfahs us to fw. kristibu; Botschabelē 650 kristiti un 180 stahw mahzibā; ta draudse to desmito daku no faweem lauku augkeem preefsh missiones darba irr atwehlejusti. Pee Botschabels laudihm irr par wezzajo weens kristibgs wihrs, ar wahrdu Johannes, kas famus laudis walda pehz Deewa wahrda preefshrafsteem; bet wianna brahlis Selukuns, irr kristito eenaideekš un waijatajs. No wianna waijashanahm behgdami tee preefsh 6 gaddeem tē apmettuschees. Arri Priel, kad tee dimanta razzeji tur negaddigi un nekahrtigi dshwoja, fwehtdeenās ta draudse beei turrejahs pee fama deewanamma, tā ka daudseem bij japaleek ahra un tee zaur atwehrteem lohgeem to preezasmahzibu klaufjahs.

2) No Bakkar-Afrikas par Anglesfchu missioni pee Nehgereem raksta weens missionars Johnson (lassi Dschonson), patš Nehgeris, ka winsch tahs draudses tur effoht apreisojis. Samu zellu stajgajohht, winsch arri nahzis Ubeokutās pilsehtā. Schis pilsehts pahri desmits gaddu atpakkat no Nehgereem, tāpat atlaistrem wehrgeem, kā arridsan behgkeem no wiffadahm Nehgeru tautahm tappa ustafihst; no tahm apfahretejahm Nehgeru walfshim teem daudš bij jazeefch, kas wiannus ar karra spehkeem spaidija; laikam no teem tappa uswarreti, laikam tohs atdsinna noht. Tas pilsehts augtin auga, un arri missionari pee teem Nehgereem apmettahs; zitti to Ewangeliumu peenehma ar preeku, zitti to eenihdeja; wiffās pilsehta dalkās ahtri zehlahs jaunās draudses ar jaukeem Deewa nammineem, bet t. 1867. gaddā teem prettineekeem isdewahs wirfrohku dabuht, tahs draudses isllihdinaht, tohs deewanammus isposhtih un tohs missionarus idshht. Kad nu Johnsons tē atnahza, tad winsch arri fatiklahs ar wezzo missionari Townhard, kas bij eedrihstjees atkal famu wezzo wihnafalnu apmekleht. No laudihm tas tappa fanents ar preeku; arridsan tee wezzajee jeb waldineeki, tāpat tee kristigi kā arridsan tee prettineeki, winnam dewa gohdu un neweens us to nedohmaja, wiannu atkal idshht, bet tee prettineeki launejahs par to, ka tee bij spredufchi, ka neweenam Ciropas missionaram nau brihw pee winneem apmettees un labpraht tahdu spreedumu

buhthu atkal nozehlufchi, ja to darridami nebuhtu apleezinajufchi, ka pahrskattijufchees; bet spehla tas spreedums ul preefchu gan nepaliks.

Zits missionars raksta no Duke pilsehta pee Kalabes uppes, ka winsch weenai nabaga kalponei to dshiwibu glahbis. Zaur pilsehtu staigajoh, ta winsch raksta, es dsirdeju no weena namma leelu kleeqschanu atskannam; eegahjis redsu weenu seewu ar duhrahm mirroni fittam un turklast fleedsam: „atdohd man mannu mahsu.“ Geseh-kumä es dohmaju, ka wiina pateest apraud faru mahsu, kas mirrusi, tikkai par to brihnodamees, ka wiina tahdä wihse faru mirroni apraud; bet klaktaki nahkufscham mannim rahdaks, ka tas mirronis wehl dshiwu un blensch ar azzihm. Taks zittas seewas, kas klakt stahweja, mannim stahstija, ka ta fahista ar taks raudatajas mahsu kohpa ar laiwu par uppi effoh, pahrskattijufchaks, tad krodilis (uhdens swehrs) preefahjees, to laiwinu apgahjis un to mahsu aprihjis, bet wiina isbehgufi; tapeh; ta pirma sawas mahsas gallu dsirdeju fä tralka wiinai wirfä gahsufees, un ja es nebuhtu nahjis, tad ta ar duhrehm wiinu buhtu pehdigi nonahwejuhi; jo taks seewas nekufstedamahs stahweja klakt. Es nu fazanzu kahdus jaunus wihrus, kas to pusmirruschu no wiinas rohkahm isglahba; kamehr es to apkohpu, tee wihri to slevkawu pee rohkahm un kahjahm fahstisu preefehja pee weena stabba, lai wiina no sawas tralkofchanas norimtohs.

3) Grmansburgas missionars Hohls no sawas staziones raksta par weenu Kasseru wihru, kas jau sen laika tur apmettees un slihta strahdneeks ne-effoh, bet tee Deewa wahrdi, to winsch dabu dsirdeht, pee wiina firds wehl nekahdas durwis nau atraddufchi; turprettim wiina seewa, Unobote, labprakt nahf pee Deewa wahrdeem. Medsi, weenä deenä wiina pee mannim nahf, sawas behdas fuhdsjetees, ka ta iknakti no slihteem fapneem tohp mohzita un gribboh, littees kristitees, lai no teem fapneem fiftu wakkä; bet es wiinai dewu prettim, ka tamdeht ween wiinai nau wis japaleef par kristitu, jo kristiba nau preefch tahdahm leetahm eestahdita. Tad wiina man fazzija, ka teem, kam tahdi fapni, japaleef par burwjeem (Zsanusi), jo ar tahdeem fapneem wels tohs zilwefus aizina pee burwju amata, un wiffas kaimineenes wiinai dohd to padohmu, lai neleedsabs, jo ta effoh leela laime un warreschoht ar burfchanu leelu naudu pelnitees; bet wiina gribboh par Deewa behrnu palikt un no wella faitehm atrahista tikt. Tad es manniju, ka wiina pateest irr kahriga pehz pestifchanas un wiinu esmu peenehmis fataifschanas skohlä.

Pee mums missiones druwa arri dshwoja weens wihrs, ka dehliufsch ar wahrdu Kahlis 10 gaddus wezs pee mums ar labbu prahtu nahza skohlä; bet nu tas wihrs nomirra un ta atraitne apprezzejahs ar zittu wihru; tas nu fultija to seewu pehz ta dehla, jo wiinam bij waijadfihgs weens lohpu gans. Tas sehns negribbeja eet lihds, bet kad nu

teefas wihri nahza wiinu gribbedami fahstih, tad mehstam sehnam dewahm to padohmu, lai jel eet lihdsi, lai tik luhdsch Deewu un swehtdeenäs nahf pee Deewa wahrdeem, tad jau newarrehs wiinu no ta taifna zella atgreet. Winsch nu gahja lihds, bet pehz kahdahm deenahm winsch atkal bija klakt pawiffam pagahjis, fuhdsedamees, ka tee wiinam liffufchi baddu zeest un ar warru gribbejufchi no tizzibas atgreet. No ta laika winsch atkal eet skohlä un labbi mahzaks. Arri weena meita, kas pee kristiteem bija deenejufi un tur no Deewa wahrdeem dabujufi dsirdeht, negribb wairs eet pee saweem wezakeem, kas to gribb paganu wihram isdoh, bet pee mums nahkufi un mahzaks Deewa wahrdu.

Missiones dahwanas. Grmansburgas missiones preefchneeks Harms raksta sawä missiones lappä: Weena meitene basnigä eedama dabuja no saweem wezakeem nau-du, fewim maifi pirkt, jo tai bija 2 juhdsi lihds basnigai; bet ta maifi nepirka, bet to naudu atdewa mahzitajam preefch teem nabaga paganeem. Ne tabli no Grmansburgas dshwo wihrs, kam bishu dahrs irr; tam ihpafchi strohpi, no kurreeem tas meddus peederr missionei. Zittä meessinä dshwo atraitne, tai ahbehu dahrs; tur weens leels bumberu kohls; ta augli arridsan peederr missionei. Waj newarretum mehst fapat darriht? G.

Missiones dahwanas fauentas:

No Zwandes draudses	7 rubl. 53 kop.
„ Tulluma latw. dr.	40 „ — „
„ Zalgawas latw. pilf. dr.	25 „ — „
„ Stendes un Spahres	25 „ — „
„ Sihkeles	7 „ — „
„ Landses	4 „ — „
„ Wentspils	15 „ — „
„ Kuldigas latw. dr.	10 „ — „
„ Talsu dr.	17 „ — „
„ Saldus dr.	33 „ — „

R. Kaeder,

Kuldigas w. d. mahzitajs, Kurs. missiones generalreferent.

1774.

(Beigums)

Lai nu gan kommissija stipri ar rikstebm darbojaks, tad tomehr newarr wis fahzih, ka kommissijas lohjekti Deewa walfstibas augstakus liffumus nebuhtu pasinnufchi. To no ta warram atskahst, to kommissija par mahjas pahstareem teiz.

Kommissija pamahza wiffus draudses lohzeffus, kungus tapat ka semneekus, pa muischahm tikpat ka pa zee-mateem, ka lai rihtos, pusdeenā un waffarōs, pahari teef turreti un ka lai waffarōs weens katkiffa gabbals teef lassihits un skaitihits, Deewam par gohdu, nabagu sem-neekeem par dwehseles swehtibu, fainneekeem par teif-schanu. Zo kas kaunahs, patš Deewu luhgt jeb zittus peeturrecht pee luhgschanas, tas kaunahs, Deewam par draugu buht. Zeescham, skaiti un wehtigi wahrdi! —

Par behrehm, kashahm un kristibahm kommissija arri isfluddinaja bahrgus liffumus.

Uf kashahm tif ween 12 pahri weefu drihkt buht. Kahsas ilgaf' nedriht fminneht ka lihds ohtrai deenai un wairahf nedrihkt istehrecht ne ka 3 stobpus brandwihna un 4 muzzas allus. Raddi un weefi nedrihkt peewest ne allu ne brandwihnu. Ja tomehr to darrihs, tad tohs dshree-nus winneem nouems no teefas puffes. Kas schohs liffumus pahkahpj, teef meelohts ar 6 pahreem rikhtu. Tas patš arri gold pee kristibahm un behrehm.

Ka bruhdes manta starp raddeem un weeseem teef idallita, tas teef aisseegts. Zeelskungs bruhdes tihni teef aissehgeleht un ne agrahf ka pehz beigtahm kashahm jaunam pahram idobt.

Kas sawu behrnu eefsch pirmahm 8 deenahm neleef kristiht, tam jeb jafesch kauna krehslā, jeb winnam strahpe jamakfa basnizai un nabageem par labbu.

Ka tas katrai draudsei par leelu kaunu irr, ja kahdi no winnas lohzeekem ubagōs eet, to kommissija labbi ap-kebra. Diwi ubagi Gaujeneeschōs ween tiffa atrasti. Kommissija nolikka, ka schee zeematōs effoht kohpjami.

*
*
*
*
*

Schroschana pehz saweem tohti mihtoteem behrneem, kas pawassaram mohstotees, weens pakkat ohtra nahwes meegā aismigga.

Weld. Af muhschib's wahrds, ka pebrons grausch.

1. Preeksch debbesihm tee eeteekahs
Par agri taf, — man isleekahs;
Taws prahis scheit, Kungs, notizzis.
Kā affaras no azzihm pluhst,
Kā skunjās firdis luhstin luhst
Par to, fo Tu uslizzis.
Preeksch debbesihm tee eeteekahs
Par agri, ka man isleekahs.
2. Af, manna selta meitina,
Dahrgs dehlinch — flims wehl meerina:

„Af neraud, mamma, dširdi!“
Wairs newaid mums schee behrnini,
Tee tschutsch jau kappa pa-ehni,
Kur nemsim meeru firdi!
Nehs zerrejahn tohs usaudseht,
Kad mirsim, Deewam atwehleht.

3. Deews fazzija: „Tee gattawi
Jau irr preeksch mannu debbesi
Tur gribbu winnus skaitiht.
Tee juhs gan wairs nepreezinahs,
Neds juhsu nahwi leezinahs,
Jums buhs tohs mirstam skaitiht.“
Tā irr, af Kungs, nu notizzis,
Es mirstam winnus redfejis.
4. Kā pulkites — tee nowihra,
Kā seedi — mehrā nobirra,
Kā swezzites — isdšiffa.
Nu zeeti jautras aztinās,
Nesmaida rohschu luhpinās,
Un auffsia meefa wiffa.
Swehts engel's winnus skuhpšija,
To behrnu dwehseles aisseffa.
5. Kungs, Tawu prahnu zeenišchu,
Bet nedusmo, ka raudaschu —
Ar ruhstahm affarinahm.
Tu, kas Tu wiffem zilwekem
Jhsts tehws, un ir mums wezzakeem,
Lai Tawi raudeht minnam.
Peedohd, ka waidam, sehrojām,
Nehs nekurnam, — tif scheslojam.
6. Tew' gohda arr' schihs affaras,
Tahs dohd no mihslib's leezibas,
Ko Tu mums firdis dewis
Uf teem, kas Tewim mihti irr,
Ko Kristus debbes draudsei schkir,
Un mihti sawz pee sawis,
Ko Tu mums biji uslizzis,
Uf ihfu laiku nowehlejs.
7. Ar affarahm Tew' gohdaschu,
Kad pastarōs Tew' skattischi,
Tad raudaschu no preeka;
Tad sawus behrnus redfeschu,
Ar winneem Tawi flaweschu,
Nebehdadams neneeka;
Tad muhscham kohpā paliksim,
Un preeka dseefmas dseedašim!
8. Tad nerahdisees agri wis,
Ka Tu tohs biji atfauzis
No grehku pasaulites,
Kad winnus Tawā swehtumā
Ceraudischi tur spohschumā,
Nefees tohs grehku pihtes.
Tad neteifschu: „Tee eetezahs
Par agri — ka man isliffahs!“

Chr. Schönberg.

Latw. Awischu apgahdatajs: J. W. Safranowicz.

No zensures atwehlehts. Rihgā, 15. Juni 1872.

Drukahs pee J. W. Steffenhagen un dehta